

Wsparcie osób z niepełno- sprawno- ściami w Polsce

Osoby z niepełnosprawnościami* mają w Polsce prawo do równego traktowania, poszanowania godności i wsparcia ze strony państwa.

Polska jest stroną Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Także Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zakazuje dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn (art. 32 ust. 2). Mówi też o obowiązku państwa zapewnienia osobom niepełnosprawnym wsparcia w zakresie ochrony zdrowia (art. 68 ust. 3) oraz pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy i komunikacji społecznej (art. 69).

Polska dąży do włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i umożliwienia im korzystania z oferty instytucji, szkół, urzędów w jak najszerszym stopniu. Istnieje system wsparcia osób z niepełnosprawnościami w szkołach i na rynku pracy. Coraz więcej instytucji i placówek przystosowanych jest do obsługi osób z niepełnosprawnościami.

—
* Polskie prawo mówi o „osobach niepełnosprawnych”. Posługujemy się określeniem „osoby z niepełnosprawnościami”, gdyż takie określenie jest preferowane przez osoby żyjące z niepełnosprawnościami.

Przepisy dotyczące osób z niepełnosprawnościami

System orzekania o niepełnosprawności oraz możliwości wsparcia osób z niepełnosprawnościami w codziennym życiu i na rynku pracy reguluje w Polsce ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm.). W ustawie tej są zawarte m.in. informacje o ulgach i uprawnieniach przysługujących osobom z niepełnosprawnościami. Ustawa ta dotyczy wyłącznie osób, które uzyskały orzeczenie o niepełnosprawności w Polsce. Inne ważne akty prawne dotyczące sytuacji osób z niepełnosprawnościami to:

- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210 poz. 2135),
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 018 poz. 1270),
- ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2003 Nr 228 poz. 2255),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, 1693, 2192, 2245, 2354 i 2529) – dotyczy możliwości wsparcia finansowego, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami. Możliwości te są ściśle związane ze statusem prawnym osoby. Ustawa dotyczy migrantów, którzy posiadają stały pobyt w Polsce uzyskany na dowolnej podstawie, a także osoby przebywające na podstawie niektórych rodzajów czasowego pobytu oraz obywatele Ukrainy, posiadający status ochrony czasowej w Polsce.

Obecnie na podstawie Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, wszyscy obywatele Ukrainy, których dotyczy Ustawa, mogą korzystać z pomocy społecznej, w tym dla OzN. Ustawa może się zmieniać, zalecamy więc śledzić wprowadzone zmiany i poprawki.

W Polsce funkcjonują niezależne od siebie procedury orzekania ważne dla osób z niepełnosprawnościami, które służą różnym celom:

Rodzaj orzeczenia	Orzeczenie o niepełnosprawności do celów poza-rentowych		Orzeczenie o niezdolności do pracy	Orzeczenie o specjalnych potrzebach edukacyjnych
Instytucja odpowiedzialna	Powiatowy/Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności.		Zakład Ubezpieczeń Społecznych.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP).
Podstawa prawna	Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.		Ustawa o rentach i emeryturach z ZUS.	Ustawa o systemie oświaty.
Komu przysługuje?	Migranci posiadający prawo pobytu i zamiar stałego pobytu w Polsce.		Migranci, którzy pracowali legalnie w Polsce, płacąc składki ZUS, wymaganą liczbę lat.	Migranci, którzy uczęszczają do polskiej szkoły, bez względu na status prawny.
Jakie daje uprawnienia	Możliwość korzystania ze wsparcia rehabilitacyjnego i dofinansowań z PFRON uprawnienia związane z rynkiem pracy, transportem publicznym i in.		Możliwość uzyskania renty z ZUS.	Możliwość kształcenia dostosowanego do potrzeb dziecka (szkoły specjalistyczne, inne wsparcie edukacyjne).

Każde z opisanych orzeczeń uzyskuje się osobno. Uzyskanie jednego orzeczenia nie jest gwarancją uzyskania pozostałych.

Uznawanie zagranicznego orzeczenia o niepełnosprawności

Polska nie uznaje dokumentów potwierdzających status osoby niepełnosprawnej wydanych w innych krajach.

Jedynym uznawanym w Polsce zagranicznym dokumentem dotyczącym niepełnosprawności jest karta parkingowa.

Taka karta, wydana w innych krajach, uprawnia do korzystania ze specjalnie oznakowanych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych (zgodnie z przepisami ustawy z 20.06.1997 r. Prawo o ruchu drogowym.)

Zagraniczna karta parkingowa nie uprawnia do uzyskania innych rodzajów pomocy albo ulg – nawet jeśli uprawnia do nich w kraju wydania.

Procedura ubiegania się o orzeczenie o niepełnosprawności w Polsce

Możliwość ubiegania się w Polsce o orzeczenie o niepełnosprawności zależy od statusu prawnego cudzoziemca – wymagany jest legalny pobyt oraz zamiar stałego pobytu w Polsce.

Orzekaniem o niepełnosprawności zajmują się w Polsce powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.

W Warszawie wydawaniem orzeczeń zajmuje się Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (ul. Gen. Andersa 5, 00-147 Warszawa).

Wniosek o ustalenie niepełnosprawności składa osoba zainteresowana lub jej przedstawiciel prawny. Wniosek musi być wypełniony w języku polskim.

Wzór wniosku dostępny jest online: <https://wcpr.pl/nasze-uslugi/osoby-niepelnosprawne/orzekanie-o-niepelnosprawnosci>

Do wniosku należy dołączyć:

- zaświadczenie lekarskie wydane dla potrzeb zespołu orzekania o niepełnosprawności (druk dostępny na powyższej stronie). Zaświadczenie musi być wystawione przez lekarza, pod opieką którego znajduje się wnioskodawca. Lekarz musi mieć prawo wykonywania zawodu w Polsce,
- komplet dokumentów potwierdzających stan zdrowia. Można do nich dołączyć dokumenty wystawione za granicą, przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego,
- potwierdzenie meldunku albo oświadczenie o zamieszkaniu na terenie Warszawy (dostępne w biurze Zespołu na ul. Andersa).

Po złożeniu wniosku wyznaczany jest termin spotkania wnioskodawcy z komisją. Przeprowadzane jest wówczas badanie lekarskie oraz rozmowa z wnioskodawcą. Osoba, która nie posługuje się językiem polskim, może zabrać na to spotkanie tłumacza (nie musi to być tłumacz przysięgły). Tłumacz musi być osobą pełnoletnią.

Komisja podejmuje decyzję o przyznaniu (lub nie) orzeczenia o niepełnosprawności w ciągu około jednego tygodnia.

Orzeczenie o niepełnosprawności określa rodzaj niepełnosprawności, jest określone w czasie, zawiera informację o uprawnieniach danej osoby.

Wnioskodawca niezadowolony z decyzji Zespołu może odwołać się od tej decyzji do Wojewódzkiego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności. Wniosek składa się za pośrednictwem Miejskiego Zespołu, przy ul. Andersa. Osoba niezadowolona z decyzji Wojewódzkiego Zespołu Orzekania ma możliwość odwołania się do Sądu Rejonowego, Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Odwołanie kieruje się za pośrednictwem Wojewódzkiego Zespołu.

Więcej na temat procedury orzekania przeczytasz na : <https://niepelnosprawni.gov.pl/art.13.instytucje-orzekajace-procedury-orzekania-tryb-i-zasady>

Ważne:
korespondencja w sprawie procedury jest prowadzona za pośrednictwem poczty. Należy więc koniecznie powiadomić Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności o zmianie adresu – nieodebranie listu, niestawienie się na komisję w wyznaczonym terminie może spowodować, że postępowanie zostanie umorzone.

Rodzaje orzeczeń

W Polsce nieco inaczej traktowane są wnioski składane przez dzieci do 16 roku życia, a inaczej osoby powyżej 16 roku życia.

W przypadku osób powyżej 16 roku życia zespoły orzekają o niepełnosprawności wraz z określeniem jego stopnia:

- stopień lekki (osoby, których niepełnosprawność wpływa znacząco na możliwość wykonywania pracy, które jednak mogą funkcjonować w codziennym życiu dzięki pomocy „środków pomocniczych”, dodatkowych urządzeń)
- stopień umiarkowany (osoba wymaga czasowej lub częściowej pomocy innych osób w codziennym życiu, ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do pracy lub zdolna do pracy tylko w warunkach pracy chronionej);
- stopień znaczny (osoba o tym stopniu niepełnosprawności nie ma możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu. Wymaga stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych. Ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do pracy albo zdolna do pracy tylko w warunkach pracy chronionej).

W przypadku osób poniżej 16 roku życia zespoły orzekają o niepełnosprawności bez ustalania stopnia. Po osiągnięciu wieku 16 lat osoba musi uzyskać kolejne orzeczenie, określające już stopień niepełnosprawności.

Orzeczenie o niepełnosprawności może być wydane na stałe albo na określony czas, w zależności od indywidualnej sytuacji.

Uprawnienia osób z niepełnosprawnościami

Nie istnieje w Polsce standardowego katalogu uprawnień osoby z niepełnosprawnością, przysługującego wszystkim. Zakres wsparcia zależy od informacji zawartych w orzeczeniu o niepełnosprawności.

Ulgi i uprawnienia zależą od stopnia i rodzaju niepełnosprawności oraz dodatkowych wskazań zawartych w orzeczeniu.

Część uprawnień osób z niepełnosprawnościami ma też charakter lokalny – każde miasto, województwo, instytucja może ustalić własne ulgi i ułatwienia. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w różnych miejscowościach jest więc różne.

Wsparcie państwa ze względu na niepełnosprawność

W orzeczeniu, oprócz stopnia niepełnosprawności, ustala się wskazania do określonych ulg i uprawnień np. konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą wystąpić o dofinansowanie ich zakupu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Osoba niepełnosprawna musi z reguły pokryć część kosztów. Wnioski w sprawie dofinansowania przyjmują Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (w Warszawie – Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Andersa 5).

Można ubiegać się o dofinansowanie m.in. uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, sprzętu rehabilitacyjnego i różnych przedmiotów wspierających funkcjonowanie, usług tłumacza języka migowego albo dostosowania mieszkania do potrzeb osoby z niepełnosprawnością.

Rehabilitacja lecznicza realizowana jest ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na podstawie skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego.

Dla osób dorosłych, które potrzebują rehabilitacji społeczno-zawodowej, dostępne są też warsztaty terapii zajęciowej. Osoby z niepełnosprawnością mogą w nich korzystać z terapii realizowanej na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji.

Orzeczenie o niepełnosprawności do celów rentowych

Osobny system orzekania dotyczy ustalenia niezdolności do pracy, służący do celów rentowych. Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje osobie ubezpieczonej, która spełnia łącznie następujące warunki:

- posiada orzeczenia o niezdolności do pracy,
- ma wymagany – odpowiednio do wieku, w którym powstała niezdolność do pracy – okres lat pracy/staż pracy (i/lub okresów zaliczanych do czasu pracy, jak np. urlop macierzyński lub studia),
- niezdolność do pracy powstała w określonych Ustawą o emeryturach i rentach
- z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresach składowych lub nieskładowych albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Niezdolna do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie ma szans na odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu.

Niezdolność do pracy może być częściowa lub całkowita. Ustala ją lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wniosek o takie orzeczenie należy złożyć w jednostce ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

Rodzaje rent:

Renta z tytułu niezdolności do pracy – możliwa do uzyskania dla osób, które uzyskały orzeczenia o niezdolności do pracy, mając za sobą okresy składkowe (czyli okresy legalnej pracy). Wysokość renty jest ustalana indywidualnie. Zależy od liczby lat pracy oraz od tego, w jakim wieku osoba stała się niezdolna do pracy. Renta może być przyznana na stałe, lub na pewien czas – w zależności od konkretnego przypadku.

Renta rodzinna – możliwa do uzyskania w okolicznościach wskazanych w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1118).

Renta socjalna – możliwa do uzyskania dla osób, których niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 18 roku życia, lub w trakcie nauki, do 25 roku życia (a więc dla osób, które nie mają wymaganego okresu pracy, aby uzyskać rentę z tytułu niezdolności do pracy) – gdy osoba jest całkowicie niezdolna do pracy.

Rentę wypłaca ZUS.

Jeżeli osoba pracuje i zarabia, renta może być ograniczona lub wstrzymana. Kwota renty zmienia się co roku, gdyż zależy ona od średniej płacy krajowej.

Praca

Polskie prawo przewiduje różne ułatwienia związane z pracą osób z niepełnosprawnością (dotyczą one wyłącznie migrantów, którzy mają prawo do wykonywania pracy w Polsce).

Niepełnosprawny pracownik ma prawo m.in. do:

- ograniczenia czasu pracy do 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo (odpowiednio 7 godzin i 35 godzin w przypadku osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności). Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w nocy i w godzinach nadliczbowych. Uwaga! Od tej ogólnej zasady są wyjątki, np. dotyczące pracy w ochronie. Osoba z niepełnosprawnością może na swój wniosek uzyskać zgodę lekarza medycyny pracy na niekorzystanie z tych uprawnień (czyli wykonywanie pracy na standardowych warunkach).
- niezbędnych usprawnień w miejscu pracy (dostosowania miejsca pracy do potrzeb osoby z niepełnosprawnością może dotyczyć dostosowania miejsca pracy, ale także sposobu wykonywania pracy), aby umożliwić komunikację i wykonywanie powierzonych obowiązków).
- dodatkowej przerwy – na gimnastykę lub odpoczynek – 15 minut w ciągu dnia, wliczanej do czasu pracy.
- dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym (tylko dla pracowników ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności), którzy pozostawali w stosunku pracy co najmniej jeden rok od momentu uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności umiarkowanej lub znacznej).
- zwolnienia z pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, nie częściej niż raz w roku, w celu wykonania badań specjalistycznych,

zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy. Łączny wymiar dodatkowego urlopu wypoczynkowego i zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym nie może przekraczać 21 dni roboczych w roku kalendarzowym.

Pracodawcy zatrudniającemu osobę z niepełnosprawnością, może przysługiwać wsparcie ze strony państwa na przystosowanie miejsca pracy do potrzeb osoby z niepełnosprawnością albo dopłatę do wynagrodzenia pracownika.

Migranci z niepełnosprawnością, którzy mają prawo do pracy w Polsce, mogą korzystać z pomocy Powiatowych Urzędów Pracy.

Osoby posiadające zasiłek stały lub rentę ZUS mogą zarejestrować się jako osoby poszukujące pracy. Osoby niepełnosprawne nie pobierające świadczeń, które nie pracują na umowie pracę, mogą zarejestrować się jako osoby bezrobotne. Mogą wówczas korzystać z poradnictwa zawodowego, szkoleń, płatnych staży zawodowych, wsparcia w szukaniu pracy, mogą uzyskać środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej. Są również obejmowane ubezpieczeniem społecznym.

Punkt Urzędu Pracy wyspecjalizowany we wsparciu osób z niepełnosprawnościami mieści się przy ul. Młynarskiej 37 w Warszawie.
Informacje o usługach Urzędu Pracy m. st. Warszawy dostępne są pod numerem infolinii 19524

Edukacja

Dziecko z niepełnosprawnością albo inny mi szczególnymi potrzebami edukacyjnymi ma prawo do dodatkowej pomocy i wsparcia państwa w zapewnieniu edukacji w najlepszy dla dziecka sposób.

Aby korzystać z tego wsparcia, dziecko potrzebuje uzyskać orzeczenie wydane przez rejonową poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Adres takiej poradni można uzyskać w wydziale edukacji urzędu gminy, w osiedlowej szkole, przedszkolu lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie. Wniosek o wydanie orzeczenia do poradni należy złożyć z załączonymi do niego dokumentami potwierdzającymi niepełnosprawność dziecka (zaświadczenia lekarskie, wyniki badań psychologicznych itp.). Orzeczenie wydaje zespół orzekający po przeprowadzeniu posiedzenia, w którym rodzic lub opiekun prawny może brać udział. Jeżeli opiekun prawny nie zgadza się z treścią orzeczenia, ma prawo odwołać się od niego do kuratora oświaty w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Orzeczenie wydaje się na okres roku szkolnego, etapu edukacyjnego albo okresu kształcenia w danej szkole.

Poradnia może wystawić różnego rodzaju orzeczenia, w zależności od potrzeb dziecka:

- **potrzebie kształcenia specjalnego,**
- **potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego,**
- **potrzebie indywidualnego nauczania,**
- **potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.**

Może też wystawić opinię – jeśli dziecko potrzebuje w szkole innego rodzaju specjalnego traktowania. Szkoła jest zobowiązana respektować wskazówki rejonowej poradni, a jej zalecenia powinny być wypełniane.

Kształcenie specjalne nie musi znaczyć umieszczenia dziecka w szkole specjalnej, może być realizowane we wszystkich szkołach i przedszkolach.

W Polsce prowadzone są różne formy edukacji dzieci z niepełnosprawnościami:

- **edukacja włączająca** – nauka w zwykłej szkole, w sposób dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami,
- **szkoły z oddziałami integracyjnymi** – szkoły, w których wybrane klasy są przeznaczone do wspólnej nauki dzieci z niepełnosprawnościami oraz ich pełnosprawnych rówieśników.
- **szkoły integracyjne** – gdzie we wszystkich klasach szkolnych dzieci z niepełnosprawnościami i dzieci bez niepełnosprawności uczą się razem,
- **ogólnodostępne z oddziałami specjalnymi** – w wybranych klasach uczą się dzieci z niepełnosprawnościami.
- **szkoły specjalne** – gdzie uczą się wyłącznie dzieci ze specjalnymi potrzebami. W Polsce funkcjonują szkoły dla dzieci i młodzieży głuchych, słabosłyszących, niewidomych i słabowidzących, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

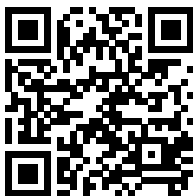
Istnieje też możliwość dowozu do szkoły dzieci, które nie poruszają się samodzielnie.

Lista szkół specjalnych różnych poziomów (od przedszkola po szkoły średnie) dostępna jest tutaj:

<http://szkolyspecjalne.szkolnictwa.pl/>

w Warszawie i okolicach:

<http://edukacja.warszawa.pl/placowki/szkoly-i-placowki-specjalne>

Polski system edukacyjny przewiduje też możliwość kształcenia indywidualnego w domu (jeśli stan zdrowia dziecka tego wymaga). Ta forma nauczania przeznaczona jest dla uczniów poważnie chorych, z ciężkimi urazami, po wypadkach, po operacjach. Nauczanie indywidualne organizuje dyrektor szkoły na wniosek rodziców po uzyskaniu przez nich orzeczenia o potrzebie kształcenia indywidualnego. Wówczas nauczyciele przychodzą prowadzić lekcje do miejsca zamieszkania dziecka. Uczeń niepełnosprawny ma ponadto prawo do:

- nieodpłatnego zakwaterowania w internacie specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego;
- odpowiedniego wyposażenia stanowiska ucznia;
- przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu maturalnego w formie dostosowanej do niepełnosprawności;
- zwolnienia z nauki drugiego języka obcego, w przypadku uczenia cierpiącego na wadę słuchu;
- wydłużenia każdego etapu edukacyjnego przynajmniej o jeden rok;
- pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wczesne wspomaganie rozwoju – działania, które mają na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka.

Z pomocy specjalistów z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju należy skorzystać od momentu wykrycia niepełnosprawności do czasu osiągnięcia przez dziecko wieku szkolnego. Taka pomoc może być organizowana w przedszkolu, szkole podstawowej (także specjalnej), w ośrodku szkolno-wychowawczym lub w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Indywidualny, dostosowany do dziecka program zajęć obejmuje od 4 do 8 godzin miesięcznie. Żeby skorzystać z tej formy nauki należy uzyskać w poradni psychologiczno-pedagogicznej opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

Pomoc społeczna

Pomoc ta przysługuje tylko migrantom, których obejmuje ustawa o pomocy społecznej (+ Ukraińcom). Ustawa ta przewiduje różne rodzaje wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami:

- zasiłek stały (maksymalnie 719 zł miesięcznie, w zależności od sytuacji rodzinnej osoby wnioskującej, gdy nie jest ona zdolna do pracy),
- usługi opiekuńcze (dla osoby, która wymaga wsparcia w codziennym funkcjonowaniu).

Natomiast ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.) przewiduje:

- zasiłek pielęgnacyjny – (215,84 zł) dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, do 21 roku życia,
- świadczenie pielęgnacyjne (2119 zł) wypłacane rodzicom/ opiekunom osoby niepełnosprawnej, która wymaga całodobowej opieki, pod warunkiem, że rodzic/opiekun całkowicie zrezygnuje z pracy zarobkowej.
- specjalny zasiłek opiekuńczy (620 zł) przysługuje osobom niemogącym w celu opiekowania się niepełnosprawnym członkiem rodziny podjąć pracy zarobkowej i spełniającym kryterium dochodowe.

Podane kwoty dotyczą 2022 r., są regularnie zmieniane.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną, a także autyzmem, mogą zwrócić się do OPS o przyznanie specjalnych usług opiekuńczych mających na celu uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia.

Niektóre jednostki samorządu terytorialnego realizują usługę asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością na zasadach projektowych (to znaczy, gdy instytucja pozyska na ten cel dodatkowe środki).

Pełnoletnie osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji mają też prawo do świadczenia 500+. Jest to uzupełniające świadczenie wypłacane raz w miesiącu. Więcej informacji można znaleźć w ośrodkach pomocy społecznej lub ZUS.

Asystent osobisty
Polskie prawo przewiduje też możliwość wsparcia osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności przez asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Asystenta zatrudnia gmina lub powiat, na terenie którego mieszka osoba z niepełnosprawnością. Nie może być nim członek rodziny. Pomoc asystenta polega na wsparciu w codziennym życiu. Informacje na temat asystenta można znaleźć w ośrodku pomocy społecznej.

Organizacje pozarządowe

W Polsce działa wiele wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych wspierających osoby z niepełnosprawnościami. Świadczą one bardzo zróżnicowaną pomoc. Organizują zajęcia, warsztaty i kursy, zajęcia sportowe, wsparcie edukacyjne, rehabilitacyjne, oferują wsparcie asystenta i inne. Co do zasady, organizacje specjalizują się we wsparciu konkretnego rodzaju niepełnosprawności.

Do takich między innymi należy:

Stowarzyszenie "Mudita" - pomoc psychologa, wsparcie wytchnieniowe (pomoc wolontariusza), pomoc żywnościową (Posiłki Mocy), pomoc prawną i informacyjną, pomoc w znalezieniu ośrodków/ poradni terapeutycznych, specjalistycznej opieki medycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, mieszkań dostosowanych dla osób na wózku, ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością intelektualną, szkoły specjalnej dla dziecka z niepełnosprawnością. Fundacja oferuje asystentkę rodzinną, która będzie w kontakcie z rodziną oraz monitorować jej potrzeby, szukać rozwiązań, kierować do osób/miejsc zapewniających wsparcie psychologiczne, prawne i materialne.

Fundacja Avalon pomaga w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego i środków higieny osobistej, oferuje rehabilitację w centrum rehabilitacyjnym Avalon Active, dofinansowanie rehabilitacji, poradnictwo z zakresu radzenia sobie z niepełnosprawnością, pozyskiwania dofinansowań, korzystania z uprawnień przysługujących osobom z orzeczeniem o niepełnosprawności, wsparcie psychologiczne, seksuologiczne oraz prawnicze, zakładanie i promowanie subkonta.

Fundacja Synapsis - wsparcie osób ze spektrum autyzmu. Fundacja oferuje poradnictwo i rehabilitację, opiekę wytchnieniową dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami, aktywizację zawodową.

Fundacja SMA - pomoc osobom z rdzeniowym zanikiem mięśni i ich rodzinom; oferuje sprzęt medyczny i rehabilitacyjny, wsparcie prawne, dla Ukraińców* (transport do Polski z Ukrainy, nocleg, transport z granicy).

Stowarzyszenie 22q11 Polska - wsparcie osób z wadą genetyczną Delecja 22q11 oraz ich rodzin: nocleg, transport, pomoc prawna i kontakt ze specjalistami znającymi specyfikę zespołu.

Polscy Fizjoterapeuci dla Ukrainy - bezpłatne wsparcie fizjoterapeutyczne uchodźcom w całej Polsce, dostęp do listy placówek, które deklarują bezpłatną pomoc dla obywateli Ukrainy* (fizjoterapeuci.org).

Fundacja Akademia Młodych Głuchych pomaga uchodźcom w zdobyciu potrzebnych informacji, fundacja przygotowała tłumaczenie informacji dla głuchych mieszkańców Ukrainy na temat zasad przyjmowania uchodźców w Polsce zgodnie z danymi Urzędu do Spraw Cudzoziemców (UDSC), również wspiera integrację społeczną i aktywizację w zakresie działalności kulturalnej, artystycznej, edukacyjnej, zawodowej, informacyjnej, sportowej i rekreacyjnej.

Polski Związek Głuchych posiada i udostępnia bazę danych, zawierającą informacje nt. dostępności noclegów, transportu, artykułów spożywczych, art. higienicznych, odzieży, art. medycznych i innych w zależności od potrzeb.

Fundacja Akceptacja oferuje transport sanitarny i medyczny międzynarodowy (odbiór w Ukrainie poza strefą działań wojennych) do wszystkich krajów Unii Europejskiej z zapewnieniem noclegu i fachowej opieki

(osobie z niepełnosprawnościami), jeśli jest taka potrzeba; transporty sanitarne i medyczne na terenie Polski, głównie Poznań i okolice (transport do i z przychodni, szpitala, domu, ośrodka). Konsultacje lekarskie (ogólne i dermatologiczne). Diagnostyka laboratoryjna (szybkie testy z krwi na Covid-19, zaburzenia hormonalne, niewydolność nerek, cukrzyca, HIV/AIDS, kiła, wirus wątroby typu B i C. Wszystkie działania medyczne prowadzone w ramach założonego przez fundację NZOZ Medyczna Akceptacja.

Polski Związek Niewidomych uruchomił infolinię dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku z Ukrainy, które potrzebują wsparcia. Będzie ona czynna od poniedziałku do piątku w godz. 8–14 pod nr tel.: 536 434 692. Pracownicy PZN-u udzielają niezbędnych informacji na temat: możliwości zapisania dziecka do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla niewidomych i słabowidzących, możliwości skorzystania z porady okulistycznej w Centralnej Przychodni Rehabilitacyjno-Leczniczej, numerów kontaktowych do placówek oferujących miejsca noclegowe, innych spraw dotyczących pomocy osobom niewidomym i słabowidzącym.

Fundacja Poparzeni niesie wsparcie osobom po oparzeniu ciała w trakcie leczenia. Jest to pomoc: w leczeniu bliznowców, problemów skórnych, w konsultacji z lekarzem chirurgii plastycznej, dermatologicznej, zapewni rehabilitację, zaopatrzy w dermokosmetyki do natłuszczenia ciała. Pomoc prawna i psychotraumatologiczna.

Fundacja Kulawa Warszawa oferuje sprzęt, materiały higieniczne i sanitarne dla osób z niepełnosprawnościami, wspiera te osoby w ich samodzielności, dobiera sprzęt, który umożliwi sprawne poruszanie się i jak najbardziej niezależne funkcjonowanie.

PSONI Koło w Gdańsku wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną i chorobami rzadkimi, wsparcie w dostępie do specjalistów, edukacji, sprzętu rehabilitacyjnego, transport na terenie kraju i za granicę; wsparcie psychologiczne.

Fundacja na Rzecz Centrum Edukacyjnego dla Uczniów Niewidomych i Słabowidzących CEDUNIS oferuje diagnozę funkcjonalną uczniów z niepełnosprawnością wzroku (uczęszczających do szkół integracyjnych i ogólnodostępnych), szkolenia dla nauczycieli ze szkół i przedszkoli, dotyczące pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością wzroku, zajęcia z rehabilitacji wzroku i trening orientacji przestrzennej, naukę brajla i czytania grafiki dotykowej, naukę samodzielnego poruszania się z białą laską, konsultacje tyflotechniczne (dobór powiększalników i specjalistycznego oprogramowania), nauka czynności życia codziennego, szkolenia i konsultacje dla nauczycieli.

SOSW dla Dzieci Słabowidzących: edukacja w szkole podstawowej, branżowej i liceum + wieloaspektowe wsparcie specjalistyczne

SPK: konsultacje w zakresie metod nauczania dzieci z dysfunkcją wzroku, terapii widzenia, orientacji przestrzennej, integracji sensorycznej, pomocy psychologicznej, pedagogicznej i tyflotechnicznej dla mieszkańców Warszawy.

Fundacja Onkologiczna Rakiety wspiera osób, które aktualnie mierzą się z chorobą onkologiczną albo mają to już za sobą.

Alivia Onkofundacja wspiera chorych onkologicznie informacyjnie, terapeutycznie, psychologicznie.

Przydatne kontakty

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

(wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności)

ul. Gen. Andersa 5, 00-147 Warszawa <http://www.wcpr.pl/kontakt/dzial-orzecznictwa-o-niepelnosprawnosci/>

Stołeczne Centrum Osób Niepełnosprawnych

(kompleksowa obsługa osób niepełnosprawnych, w tym wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności, udzielanie dofinansowania ze środków PFRON, karty parkingowe, infolinia)

ul. Andersa 5, 00-147 Warszawa

Tel. 22 509 71 19

www.wcpr.pl

Urząd Pracy – obsługa osób niepełnosprawnych

(wsparcie osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy)

ul. Młynarska 37, Warszawa <http://warszawa.praca.gov.pl/>

Wydział Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Miasta

st. Warszawy (informacja o ofercie miasta dla osób z niepełnosprawnościami, kontakty do warszawskich organizacji pozarządowych wspierających osoby z niepełnosprawnościami)

ul. Niecała 2, 00-098 Warszawa

(Biuro Pomocy i Projektów Społecznych Urzędu m.st. Warszawy, parter pok. 10, 14, 20 i 21)

Punkt Informacyjny – Koordynujący dla Osób z Niepełnosprawnościami

(PIKON)

AL. Solidarności 93, 00-144 Warszawa

Tel.: +48 661 439 072;

adres e-mail: pikon@wcpr.pl

Infolinia PFRON: informacje w zakresie profesjonalnego transportu, pomocy asystenckiej, środków higienicznych czy zakwaterowania: 503 703 974

Stowarzyszenie “Mudita”

ul. Jaracza 24/31, 31-216, Kraków

Tel.: +48 794 427 468

adres e-mail: kontakt@stowarzyszeniemudita.pl

<https://stowarzyszeniemudita.pl/>

Fundacja Avalon

ul. Domaniewska 50A

02-672 Warszawa

kontakt@fundacjaavalon.pl

Tel: 22 266 82 36

tel/fax: 22 266 82 94

kom: 666 324 328

Rehabilitacja: 796 324 328

Infolinia po ukraińsku:

790 688 222

pomocukrainie@fundacjaavalon.pl

FUNDACJA SYNOPSIS (wsparcie osób ze spektrum autyzmu)

ul. Ondraszka 3

02-085 Warszawa

Tel./fax: (+48 22) 825 87 42

e-mail: fundacja@synopsis.org.pl

pomocdlaukrainy@synopsis.org.pl

Fundacja SMA

Tel. 22 350 02 02

info@fsma.pl

<https://www.fsma.pl>

Kontakt po ukraińsku:

Tel.: +48 22 120 1750 (09:00–21:00) email: ua@fsma.pl

Stowarzyszenie 22q11 Polska

ul. Radosna 49/1
60-591 Poznań
Tel. 696 410 364 / 602 727 471
Email: kontakt@22q11.pl

Centrum Terapii Padaczki Neurosphaera:

wsparcie/porady/recepty
ul. Wiertnicza 133
02-952 Warszawa (4 piętro)
Tel.: +48 609 463 191
biuro@neurosphaera.pl
Ukr.: +48 503 924 756, ukr@fundacjaemergen.com.

Fundacja Akademia Młodych Głuchych

kontakt@fundamg.pl

Polski Związek Głuchych

ul. Białostocka 4
03-741 Warszawa
Tel.: +48 22 831 40 71
e-mail: deafukraine@pzg.org.pl
ukr.: glusiukraina@pzg.org.pl
Tel.: +48 783 729 144
Skype: KoronawirusTlumaczPJM

Polski Związek Niewidomych

Tel: 536 434 692

Fundacja Akceptacja

28 Czerwca 1956 r. nr 149
61-525 Poznań
Tel.: +48 577 22 33 43
e-mail: kontakt@akceptacja.org.pl
www.akceptacja.org.pl

Fundacja Poparzeni

ul. Chmielna 4, Kwidzyn, Poland
Tel.: 502646372
e-mail: fundacijapoparzeni@gmail.com

Fundacja Kulawa Warszawa

e-mail: fundacja@kulawawarszawa.pl
Tel.: +48 796 866 601
www.kulawawarszawa.pl

PSONI Koło w Gdańsku

ul. Jagiellońska 11, 80-371 Gdańsk
tel. 58 553 02 61 | kom: 508 186 020
e-mail: sekretariat@psoni.gda.pl
magdalena.stanczewska@psoni.gda.pl
psoni.gda.pl

Fundacja Onkologiczna Rakiety

al. Rzeczypospolitej 2 / U-2
02-972 Warszawa, Polska
Tel.: 22 299 29 28
e-mail: biuro@fundacjarakiety.pl

Alivia Onkofundacja

ul. Wąwozowa 11
02-796 Warszawa
tel.: +48 22 266 03 40
<https://alivia.org.pl>

Fundacja EcoTextil

Bezpłatne wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego dla osób z niepełnosprawnościami (wózki inwalidzkie, rowery rehabilitacyjne, kule, balkoniki)
Tel.: 604 085 663
600 854 648
adres e-mail: fundacja@ecotextil.pl
<https://ecotextil.pl/sprzet-rehabilitacyjny>

Przydatne linki:

Główne informacje dla osób
niepełnosprawnych od Ministerstwa
Rodziny i Polityki Społecznej
[https://www.gov.pl/web/rodzina/
osoby-niepelnosprawne](https://www.gov.pl/web/rodzina/osoby-niepelnosprawne)

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych: [https://www.pfron.
org.pl/osoby-niepelnosprawne/](https://www.pfron.org.pl/osoby-niepelnosprawne/)

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych: [https://
niepelnosprawni.gov.pl/](https://niepelnosprawni.gov.pl/)

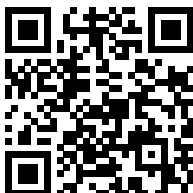

**Instytucje Orzekające
(procedury orzekania, tryb i zasady):**

[https://niepelnosprawni.gov.pl/
art.13.instytucje-orzekajace-procedury-
orzekania-tryb-i-zasady](https://niepelnosprawni.gov.pl/art.13.instytucje-orzekajace-procedury-orzekania-tryb-i-zasady)

O niepełnosprawności:
<http://www.niepelnosprawni.pl/>

Fundacja Polskie Forum Migracyjne

ul. Szpitalna 5/14, Warszawa

info@forummigracyjne.org

tel. +48 692 913 993

www.forummigracyjne.org

Oferujemy wsparcie:

- prawników i prawniczek,
- case-workerów/ek,
- konsultanta ds. legalizacji pobytu,
- psychologów i psycholożek dla dzieci i dorosłych.

Można się z nami spotkać stacjonarnie lub online.

Wymagana rejestracja:

+48 692 913 993,

zapisy@forummigracyjne.org

Infolinia

legalizacja pobytu, ogólne poradnictwo

+48 22 110 00 85

od poniedziałku do piątku, od 10:00 do 16:00

Telefon zaufania

wsparcie psychologiczne dla migrantek i migrantów
w językach ukraińskim i rosyjskim

+48 22 255 22 02

Działa codziennie (cały tydzień), od 12:00 do 18:00

DRC DANISH
REFUGEE
COUNCIL

